

Arif KURTDEDE¹
Cenker Çağrı CINGİ²
Kerem URAL³
Sinan AKTAŞ⁴
Tayfun ÇANAKÇI¹

¹ Ankara Üniversitesi
Veteriner Fakültesi,
İç Hastalıkları Anabilim Dalı
Ankara, TÜRKİYE

² Afyon Kocatepe Üniversitesi
Veteriner Fakültesi,
İç Hastalıkları Anabilim Dalı
Afyon, TÜRKİYE

³ Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı,
Yüksek Komiserler Kurumu
Ankara, TÜRKİYE

⁴ Atatürk Üniversitesi Veteriner
Fakültesi,
İç Hastalıkları Anabilim Dalı
Erzurum, TÜRKİYE

Geliş Tarihi : 18.12.2007
Kabul Tarihi : 14.01.2008

**Yazışma Adresi
Correspondence**

Kerem URAL
Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı
Yüksek Komiserler Kurumu
Ankara-TÜRKİYE

uralkerem@gmail.com

Güvercinlerde *Ascaridia* sp. Enfestasyonu ve Sağaltımı

Bu çalışma ile uyuşukluk, çevreye ilgisizlik ve sulu dışkılama anamnezi bulunan 18 güvercin'de belirlenen *Ascaridia* sp. enfestasyonu ve fenbendazol jel ile başarı ile sağaltımının vurgulanması amaçlandı.

Anahtar Kelimeler: *Ascaridia* sp., güvercin, fenbendazol.

Ascaridia sp. Infestation and its Treatment in Pigeons

It was aimed to put forward *Ascaridia* sp. infestation detected in 18 pigeons with a history of lethargy, apathia and watery diarrhoea and its successful treatment with fenbendazole gel.

Key Words: *Ascaridia* sp., pigeon, fenbendazole.

Giriş

Güvercinlerde askaridiazis, *Ascaridia columbae* isimli yuvarlak kurtlarca oluşturulan paraziter hastalıktır (1-3). Parazitler, ortalama 2–6 cm boyunda, 1 mm kalınlığındadır. Asil yerleşim yerleri duodenum ve ince bağırsakların üst bölümüdür (1-4). Etken, çok miktarda olduğunda sancıya ve nadiren bağırsak delinmesi sonucu karın zarı yangısına neden olabilmektedir. Hayat siklusu direkt ve dokuz haftanın üzerindedir. Larvalar bağırsak duvarına nüfuz ederek, bağırsak yangısına neden olmaktadır. Sıcak ve nem bulaşmayı hızlandırır. Genç kuşlar, yetişkinlere oranla daha duyarlıdır. Hastalarda kilo kaybı ve ishal şekillenmektedir (1-5).

Nekropside olgun parazitlerin veya dışkının mikroskopik bakısında kalın duvarlı, oval yumurtaların görülmesi ile tanı konulur (1-4).

Sağaltımda kambendazol, fenbendazol, levamisol hidroklorür ve ivermektin önerilmektedir (5).

Olgu sunumu

Bu çalışmanın materyalini A. Ü. Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı'na uyuşukluk, çevreye ilgisizlik ve sulu dışkılama anamnezi ile getirilen dört ay ile iki yaş arası 18 güvercin oluşturdu. Anamnezde hastaların dört gündür iştahlarının azaldığı, sulu dışkı çıkardıkları, başlarını dik tutmakta güçlük çektikleri ve üçünün öldüğü bilgisi alındı. Fiziksel muayenede hastaların ikisinde çarpık boyunluluk (Şekil 1), zayıflık, ayakta durmada güçlük ve yürütüldüklerinde hareketlerde uyumsuzluk saptandı. Kafesin dibinde erişkin *Ascaridia* sp. (Şekil 2) görüldü ve dışkı örneklerinden yapılan natif muayenede *Ascaridia* sp. yumurtası (Şekil 3) saptandı. Sağaltımda 50 mg/kg dozunda, kedilerde antihelmintik enfestasyonla mücadele için formüle edilmiş fenbendazol jel (Bavet Fenbendazol Oral Jel®) peros üç gün kullanıldı. İlaç uygulamasına başlandıktan sonra sadece bir yavrunun öldüğü, diğerlerinde ishalin düzeldiği ve hareketlerde uyumsuzluk durumunun ortadan kalktığı saptandı.

Şekil 1. Askaridiosisli güvercinde çarpık boyunluluk

Şekil 2. Erişkin *Ascaridia sp.*

Şekil 3. Dışkıda *Ascaridia sp.* yumurtası (x40)

Kaynaklar

1. Rupley AE. Manual of Avian Practice. Philadelphia-USA, W. B. Saunders Company, 1997
2. Roy D, Melendez WD. Lindquist experimental life cycle of *Ascaridia columbae* in intravenously infected pigeons, *Columba livia*. The J Parasitol 1979; 65(1): 85–88
3. Anonymous. <http://www.oropharma.com/en/duiven/html/wormen.html/> Eylül 2007.
4. Olsen OW, Braun CE. Helminth parasites of band-tailed pigeons in Colorado. J Wildl Dis 1980;16(1): 65–66
5. Sarımehtemtoğlu O. Kanatlıların parazit hastalıklarında tedavi. In: Burgu A, Karaer Z. (Editörler). Parazit hastalıklarında tedavi. Türkiye Parazitoloji Derneği, yayın no:19, Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, Bornova İzmir 2005. 223–235.
6. Gül, Y, Dabak M., İssi M. Bir Güvercinde Ensefalomalasi Olgusu. Turk J Vet Anim Sci 2001; 25, 383–385.

Tartışma

Yurdumuzda bir güvercinde ensefalomalasi ile birlikte seyreden çarpık boyunluluk bildirilmiştir (6). Bu çalışmada az sayıda kuşta belirlenen çarpık boyunluluk askaridiosis ile ilişkilendirilmek istenmiş ancak histopatolojik muayene ve nekropsi bulguları çalışma kapsamına dahil edilmediğinden gerek antemortem gerekse postmortem dönemde askaridiosisin çarpık boyunluluk ve santral sinir sistemi hasarına neden olabileceği belirlenememiştir.

Sonuç olarak güvercinlerde hareketlerde uyumsuzluk, ishal ve ölümlerle sonuçlanan enfestasyonlarda *Ascaridia sp.*'nin göz önünde bulundurulması gerektiği söylenebilir. Özellikle yurdumuzda güvercin yetiştiriciliğinin yaygın olarak yapıldığı yerlerde ve yetiştiriciliklerde benzer semptomlarla seyreden birçok hastalığın, ayırıcı tanıda güçlüğe yol açmasının yanı sıra, etiyolojik olarak tanının konulamayarak uygun olmayan sağaltım uygulamalarının yapılması önemli ekonomik kayıplara yol açmaktadır. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda güvercinlerde *Ascaridia sp.*'ye bağlı enfestasyonların tanısının konulması ve sağaltımın bu çalışmanın da sonuçlarından anlaşılacağı üzere kedilerde antihelmintik mücadele amaçlı formüle edilmiş fenbendazol'ün jel olarak uygulamasının güvercinlerde de etkili olacağı ve ülke ekonomisi açısından ilaç israfının ve yanlış ilaç kullanımının önüne geçilebileceği kanısına varıldı.